

Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՆԵՐՍԵՆ

Ա.

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐԻՒԹԻ ԱՊԱՔԻՆՈՒՄԸ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հոր սպասման մին ընթացքի՝ Սիոնի Ապրիլ թիվին մէջ իր ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻԲԻ յայտնել է եւր, ընդմաստեղաւ զան մը, եւ բժիշկներու խորհրդով Ն. Ամենապատուութիւնը փոխադրուեցաւ հաղափա Ֆուանական Հիւանդանոցը, Ապրիլ 13 Դ. Երեկոյին. իսկ 21 Ե. (Երեսուդէմի Աւագ Ե.Ն.) առտուն յաջող վիրամասութեան մը հետեւանով հանգստացաւ Սերբական հիւանդը՝ Յունիս 9-էն ի վեր զինքն ախտաւորող տաղանդներէ։ Վէրքին սպիացումը բոլորովին զոնացուցիչ ընթացք մը ունի, այնպէս որ Ս. Պատրիարք բիշ ասեղէն պիտի կրնայ կատարելագոյն ապաքինում, վերադառնալ իր սիրական աշխատութեան, եւ ՍԻՈՆ, առաջին առթիւ բախքը պիտի ունենայ հրատարակելու Սիրաբայ Գիրքին սկիզբէն թարգմանութեամբ նորագիտ. լամի մը զըլլովները, զոր Ն. Ռ. Սերբականութիւնը, հանելով Ս. Յակոբայ Մասեմադարանէն, պատրաստած էր ի յոյս ընծայելու իր հիւանդութենէն յառաջ։

ՍԻՐԱԲԱՅ այս նորագիտ. զրոյթները, շարունակութիւնն են Հ. Ա. Բագրատունիի հրատարակած ընտիր օրինակին, Առաւմտաւանդի 1860ի տպագրութեան մէջ։

Բ.

ՀԱՅ ՈՒՆՏԱՒՈՐՆԵՐԸ

Հասիկը տօնելու համար այս տարի բաւական ուխտաւորներ եկած էին Երեսուդէմ, առ հասարակ Սիրաբայէն եւ Եղիպատէն, Եւսեպէն, Հարապէն, Արեւայէն, եւ երկու ընտանիք ալ Կ. Պոլսէն. թուով իբրեւ 450 հոգի։

Ասոնք երկուքսմութեամբ կատարեցին իրենց ուխտերը Սուրբ Տեղեաց մէջ, իրենց փոքրիկները մկրտել տուին, եւ բաւական թուով ալ մանկ տղաներ ընծայուեցան Գլխաղբին եւ մազերին կտրուեցաւ։

Հասկական բոլոր հանդիսութիւններ եւ արարողութիւններ վեհօրէն կատարուեցան թէ՛ Ս. Յարութեան աշխարհամաստան եւ թէ՛ Ս. Յակոբեանց Տաճարին մէջ։ միայն Հասկի ճաղապոյցին, Ապրիլ 23, Ս. Գերեզմանին շուրջ կատարուած Թափօրին հանդէտ խանդավարուեցաւ, հիւրաբար հաղափա զմուտը Ասորոց պատրիարքին սննդաւան մէջ ընթացիկն պատահաւ։

Այդ մասին Պատրիարքական Գիւմնէն հետեւեալ ճշգրիտ տեղեկութիւններ հաղորդուած են ՍԻՈՆին։

Գ.

Սկիզբէն ի վեր Դ. փիսիներ, Ասորիներ եւ Հապէսներ Սուրբ Տեղեաց մէջ Հայոց հետեւակներ (համախ) եղած են, եւ ասիկա նուիրագործուած սովորութիւն մը եղած է Երեսուդէմի Հայ Պատրիարքներու տուած կայսերական ձեռնադրութեամբ, Այսպէս Ասորիներ, իբրեւ համախ, թէ՛ Ս. Յարութեան, եւ թէ՛ Ս. Առաւմտաւանի եկեղեցիներուն մէջ Պատարագ կը մատուցանեն Հայոց կողմէ իրենց ցոյց տուած եւ թոյլատրուած սեղաններու վրայ։ Նոյնպէս Հայոց երեք (այսինքն մարկապարզի,

Հասկի ճաղապոյցի եւ Հասկի Կիրակի տառուան) մեծ քաթօրներուն՝ Հայոց կը հետեւին նախ Դ. փիսիներ ու անցնեն Եսէէն ալ Ասորիներ. այսինքն, Հայոց, Յունաց եւ Լատինաց պէս առանձինք քաթօր չեն կրնար կազմել Ս. Գերեզմանին շուրջը։

Դարձեալ Դ. փիսիներ եւ Ասորիներ Հայոց քաթօրին կը հետեւին սակաւաթիւ եկեղեցականներով եւ երգեցողներով, եւ ոչ թէ բազմաթիւ անձներով, այնպէս որ արգելք պիտի չըլլան քաթօրին ազատ դառնալուն Գերեզմանին շուրջը, եւ պիտի չխախտեն Հայոց անցքը Ս. Գերեզմանէն իրենց Տեաչարանը երթալու ասեղն։

Այս է սրբաբառն ունի։

Տարիէ մը ի վեր Երեսուդէմ զմուտը Ասորոց պատրիարք կը ձկնի սրբաբառն ունի հակառակ ընթացք մը ցոյց տալ՝ դրդելով Ասորի կղերականութիւնը։ Եւ իր հիւրը հանգամանք մտնալով, նոյն իսկ Երեսուդէմի Ասորի եպիսկոպոսին վարչութիւնն ալ պատած է իր ձեռքը, ասոր պատրիարքութեան մը հոգիներ տալու դիտարկով, ինչ որ դժգոհութեան եւ զանգասներու տեղի տուած է ուրիշ յարաճանաչութեանց հով ալ։

Եւ ուզելով իր այս յաւակնութիւններուն փաղ մը տալ, ճաղապոյցին իր քաթօր ստուարացուցած է՝ շուրջիկ հազարներով ասորի ժողովուրդի բոլոր սինդրոներուն եւ այնպիսի ծաւալ մը տուած է անոր որ Գերեզմանին շուրջը կազմուած մարդկային օղակը շարժել դարձնել անհնար եղած էր։

Ս. Գերեզմանին շուրջ քաթօր կը դառնայ երեք անգամ, երբեք անգամին նախ Հայք Ս. Գերեզմանին դուռը կանգ կ'առնեն, կանոնուած արարողութիւններ եւ պաշտամունք կը կատարեն եւ աւարտելէ ետք կը դառնան Գերեզմանին ետեւէն եւ իրենց երեք կամարին միջինէն տակէն անցնելով կ'երթան Տեաչարան եւ կը վերջանայ Հայական քաթօրը։

Ասորիներ կ'սպասեն որ Հայերէն ետք Դ. փիսիներն ալ ընեն նոյն արարողութիւններն եւ պաշտամունքը, եւ լեռն իրենք Ասորիներ ընեն նոյնը, առանց արգելք եւ խախտ ըլլալու Հայոց անցքին։

Այս անգամ սակայն Ասորոց պատրիարք, իր դիմաւոր ստուարացուցած ապօրէն ու անկանոն քաթօր այնպէս մը կը կեցնէ եւ իր սրբաբառն այնպիսի տեղ մը դրնել կուտայ որ կը խախտէ Հայոց անցքը։

Շատ մեղմութեամբ կը հասկըցնեն իրեն որ համարան պէտք չէ գոցուի, կարելոյս չի տա. ասոր վրայ Հայոց Լուսարարացեան ու Թարգման կը բողոքեն Ռոսիկանայէն իր կը ձեռնարկ կատարողութեան վրայ. Ռոսիկանայէն ալ փափկութեամբ կ'ըկին կ'ըկին կ'աղաղաւրէ պատրիարքին որ իր արարք եւ հաշտի բիշ մը եւ համալ բացուի, ա՛ն ալ կը մերժուի բնօրէն, ինչ որ տեղի կ'առայ իրարանցումի մը ժողովուրդին մէջ, եւ կ'սկսի կ'սկսի մը. Ռոսիկանայէն կը միջամտէ, նամբան կը բացուի, եւ այս իրարանցումի հետեւանով ո՛չ միայն քաթօր կը խանդավարի, այլ նաեւ Հայ եկեղեցականներէն լամի մը հոգի կը վերադառնի։

Ասորոց պատրիարքին դէմ, իբրեւ պատասխանատու այս զայրալիկութեան, Պատրիարքարանի կողմէն հարկ եղած բողոքաղիւր մատուցուած է Երեսուդէմի Վեմ. Կառավարչին։

